

УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ГРОШОВИХ КОШТІВ ПІДПРИЄМСТВА

студентка магістр, Білецька К. М.

Вінницький фінансово-економічний університет

В статті розглянуто підходи до сутності грошових коштів та грошових потоків. Запропоновано класифікувати грошові потоки за видом фінансово-господарської діяльності. Встановлено взаємозв'язок між операційною, інвестиційною і фінансовою діяльністю підприємства під час руху грошових коштів.

Ключові слова: грошові кошти, грошові потоки, класифікація грошових коштів.

Билецкая Е.М. Совершенствование организации учета денежных средств предприятия/ Винницкий финансово-экономический университет, Украина, Винница.

В статье рассмотрены подходы к сущности денежных средств и денежных потоков. Определены подходы к определению денежного потока. Предложено классифицировать денежные потоки за видом финансово-хозяйственной деятельности. Установлена взаимосвязь между операционной, инвестиционной и финансовой деятельностью предприятия во время движения денежных средств.

Ключевые слова: денежные средства, денежные потоки, классификация денежных средств.

Biletskaya Ekateryna Improving the organization of cash accounting company/ Vinnytsia Finance and Economics University, Ukraine, Vinnitsa.

In articles approaches to essence of money resources and monetary streams are considered. Approaches to definition of a monetary stream are defined. It is offered to classify monetary streams behind a kind of financial and economic activity. The

interrelation between operational, investment and financial activity of the enterprise is established during movement of funds.

Key words: money resources, monetary streams, classification of money resources.

Вступ.

Актуальність теми дослідження зумовлена тим, що в умовах ринкової економіки на підприємстві постійно здійснюються фінансові взаємовідносини з іншими підприємствами та організаціями, працівниками підприємства й окремими особами. Ці взаємовідносини засновані різними грошовими розрахунками у процесі виробництва, обігу та розподілу продукції.

Будь-які підприємства, кредитні установи, інші господарюючі суб'єкти вступають у договірні відносини по використанню грошових коштів, що обумовлює зростання ролі організації обліку даного об'єкту як необхідної умови отримання достовірної інформації для прийняття обґрунтованих рішень, вибору надійних господарських партнерів і запобіганню підвищеного ризику діяльності. Роль і значення обліку грошових коштів особливо підвищилися з розширенням міжнародних економічних відносин України та прийняттям владою відповідних законів та положень. Більшість підприємств звертає недостатньо уваги за правильності та ефективності організації обліку грошових коштів.

Дослідженню питань обліку грошових коштів і грошових потоків у ринкових умовах присвячені праці відомих вітчизняних та зарубіжних економістів, зокрема, В. С. Андрієнко, С. Ф. Голов, В. М. Костюченко, А. Г. Загородній, Г. Л. Вознюк, П. Я. Папковская.

Вдосконалення організації бухгалтерського обліку, застосування ефективнішої методики з обліку грошових коштів залишається одним з найактуальніших питань, оскільки від наявності у підприємства грошових коштів залежить його платоспроможність, конкурентоспроможність, а звідти ефективна діяльність підприємства та його подальший розвиток [1, с. 139].

У фінансових, економічних науках та бухгалтерському обліку вживають різні словосполучення: “грошові кошти”, “грошові засоби”,

“грошові активи”. Ця проблема є досить актуальною, тому що невизначеність в термінології приводить до неправильного застосування рахунків для обліку.

Грошовий оборот є результатом функціонування реальних грошей та охоплює виконання ними функцій засобів обігу, засобів платежу і засобів накопичення. В процесі кругообігу грошові кошти підприємства утворюють грошові потоки, обсяг яких характеризує кількість залучених або використаних грошових коштів. Однак, загальноприйнятого їх визначення до цих пір не розроблено. Більше того, на сторінках періодичних видань відсутня єдина термінологія.

Так, в термінологічному словнику А.Г. Загороднього, Г.Л. Вознюка та Г.О. Партина наведено наступне: “в господарській практиці назву грошей мають явища, ззовні відмінні одне від одного: одиниці рахунку, в яких визначаються ціни на товари, національні грошові знаки, іноземна валюта, записи на банківських рахунках, кошти, витрачені на придбання цінних паперів, боргові зобов’язання, що використовуються для платежів, тощо” [3, с. 164].

Так, за П.Я. Папковською грошові кошти обліковуються як на рахунках грошей, грошових документів та переказів в дорозі, так і на рахунках довгострокових та короткострокових фінансових інвестицій [4, с. 76].

В поняття “грошові кошти” включають не тільки готівку, але і цінні папери, і фінансові активи, і грошові зобов’язання, а кошти трактуються як капітал. Наприклад, В.Г. Белоліпецький грошові кошти називає фінансовими ресурсами, а останні трактує як частину капіталу [2, с. 55].

Грошові кошти відображаються в Балансі у складі оборотних активів у статті “Грошові кошти та їх еквіваленти”.

Але звичний нам термін не можна вживати у всіх випадках. Якщо розглянути поняття “кошти”, що наводилось радянськими науковцями традиційної фінансової школи, можна побачити, що воно аналогічне до сучасного розуміння капіталу. Так, Д.С. Моляков визначає оборотні кошти як “авансовану в грошовій формі вартість для планомірного створення та

використання оборотних виробничих фондів і фондів обігу в мінімально необхідних розмірах, що забезпечують виконання підприємством виробничої програми і своєчасного здійснення розрахунків” [5, с. 132], що є, по суті, оборотним капіталом. Кошти, що є у розпорядженні господарюючого суб’єкта і використовуються на розвиток виробництва, невиробничої сфери, споживання, а також можуть залишатися у резерві називають фінансовими ресурсами. Фінансові ресурси, що використовуються на розвиток діяльності підприємства – це капітал у грошовій формі. Таким чином, відбувається обіг капіталу, тобто капітал, первісно включений у сферу підприємницької діяльності у вигляді коштів, у процесі виробництва чи бізнесу матеріалізується у продукт, який минув стадію реалізації і повернувся власникові у формі коштів. А капітал в економічному розумінні в бухгалтерському обліку відображається не тільки в активі, але й в пасиві балансу.

Що стосується сутності поняття “грошові засоби”, то в бухгалтерському обліку і економічній теорії воно практично однакове – мається на увазі саме грошові засоби та їх еквіваленти, а не просто будь-які види активів у грошовому вираженні.

В умовах діяльності підприємства необхідна прив’язка розрахункових показників до діючої системи бухгалтерського обліку і статистичної звітності, а в них немає такого показника, як “гроші”, а є – “грошові кошти”. В бухгалтерському обліку “грошові кошти” враховуються дискретно, тобто на певну дату в системі фінансового обліку.

Грошові кошти відповідно до діючого Плану рахунків бухгалтерського обліку представляє собою залишки засобів в національній та іноземній валюті, які знаходяться в касі, на поточному рахунку, валютному рахунку та інших рахунках в банках на території країни і за кордоном; легко реалізуються в цінні папери та платіжні і грошові документи.

Грошові засоби необхідні для забезпечення виробництва і обігу. Згідно зі словником С.І. Ожегова засіб – “знаряддя (предмет, сукупність пристосувань) для здійснення будь-якої діяльності; гроші, кредити (наприклад, оборотні

засоби)”. Властиві грошам всі функції знаходять відображення в бухгалтерському обліку, а тому вживання терміну “грошові засоби” в усіх можливих випадках не зовсім коректне.

Особливе значення для стабільної діяльності підприємства має швидкість руху грошових коштів. Одним з основних умов фінансового добробуту підприємства є приплив коштів, що забезпечує покриття його поточних зобов'язань. Отже, відсутність такого мінімально необхідного запасу грошових коштів свідчить про наявність фінансових труднощів у підприємства. Водночас, надмірна величина грошових коштів говорить про те, що реально підприємство зазнає збитків, пов'язані з інфляцією і знеціненням грошей. У цьому зв'язку виникає необхідність оцінити раціональність управління грошовими коштами на підприємстві.

Вважаємо, що поняття грошових потоків як різниці між отриманими і виплаченими підприємством грошовими коштами є спірним. Різниця визначається на конкретний момент часу і представляє собою суму перевищення надходження чи вибуття грошових коштів. Так як потік означає рух, то грошові потоки підприємства – це рух грошових коштів, тобто їх надходження (приплив) і використання (відплив) за певний період часу. Обсяг грошових потоків характеризується такими показниками, як “Надійшло грошових коштів” і “Використано грошових коштів”.

За характером грошового потоку по відношенню до підприємства:

- Внутрішній грошовий потік характеризує сукупність надходжень та видатків грошових коштів у межах підприємства (грошові розрахунки з персоналом, засновниками, структурними підрозділами).

- Зовнішній грошовий потік характеризує надходження та видатки грошових коштів, що обслуговують грошові стосунки підприємства з іншими контрагентами (постачальниками, покупцями, банками, страховими компаніями тощо).

Проаналізувавши основні підходи можна зробити наступні висновки:

1. Поняття “грошовий потік підприємства” є комплексним, воно узагальнює у собі окремі види цих потоків.

2. Грошові потоки виникають в результаті здійснення господарської діяльності.

3. Раціональне формування грошових потоків сприяє зростанню ритмічності здійснення операційного процесу підприємства.

4. Управління грошовими потоками спрямоване на забезпечення фінансової стійкості підприємства в процесі його стратегічного розвитку.

Необхідно відмітити, що велика кількість класифікаційних ознак в однаковій мірі свідчить про нерозв’язання проблеми, як і їх недостатня кількість. В цих випадках утруднюється процес пізнання і ідентифікації явища, а значить, виникає непорозуміння зі сторони користувачів бухгалтерської інформації і осіб, які приймають участь в процесі її підготовки і обробки.

На наш погляд, питання класифікації грошових потоків у вітчизняній літературі представлені недостатньо. Сучасні наукові дослідження присвячені рішенням питань, пов’язаних з оптимальним управлінням грошовими потоками.

Велика кількість операцій на підприємстві здійснюється готівкою, тому необхідний найбільш добре організований і дієвий контроль за збереженням, а також надходженням і витрачанням коштів у господарств.

Функціонування підприємства завжди пов’язане зі змінами як у зовнішньому, так і внутрішньому середовищі його діяльності, що обумовлює розробки нових підходів до визначення цільової функції його діяльності, обґрунтуванню економічних передумов досягнення оптимальних розмірів прибутку, що забезпечує конкурентноздатність підприємства на ринку у визначальній перспективі його розвитку [6, с. 96].

Від правильної організації фінансового господарства в значному ступені залежить виконання плану випуску продукції, раціональне використання всіх його коштів, ефективність вироблених витрат, своєчасне і повне задоволення зобов’язань і внесення платежів.

Бухгалтерський облік грошових коштів являє собою досить трудомісткий і об'ємний ділянку обліку, який вимагає від бухгалтера достатнього досвіду роботи і знання законодавчо-нормативної бази.

Висновки. Таким чином, нерозробленість проблем з обліку руху грошових коштів у вітчизняних умовах і, як наслідок, ігнорування об'єктивних закономірностей та галузевих особливостей їх руху необхідно визначити потребу у:

- широкому залученні в практику показників грошових потоків, як вимірників фінансової стійкості, платіжної стабільності та нормальної платоспроможності;
- узагальненні об'єктивних та вивченні галузевих закономірностей грошових потоків та врахування їх в практиці обліку підприємства;
- визначенні потоків облікової, в тому числі оперативної облікової інформації для формування своєчасного та повного інформаційного забезпечення аналізу руху грошових коштів підприємств.

Література:

1. Андрієнко В. С. Поняття та склад фінансової звітності в умовах гармонізації бухгалтерського обліку / В. С. Андрієнко / Наука молода. - 2012. № 9. 1, с. 139.
2. Голов С. Ф. Бухгалтерський облік за міжнародними стандартами: приклади та коментарі: Практичний посібник / С. Ф. Голов, В. М. Костюченко. - К.: Лібра, 2013. - 2, с. 55.
3. Загородній А. Г. Облік і аудит: [термінологічний словник] / А. Г. Загородній, Г. Л. Вознюк, Г. О. Партин. – Львів : “Центр Європи”, 2011. 3, с. 164.
4. Папковская П. Я. Курс теории бухгалтерского учета: [учебное пособие] /П.Я. Папковская. – Мн. : ООО “Информпресс”, 2011. 4, с. 76.
5. Старченко Н. М. Удосконалення методики обліку виплат працівникам в бюджетних установах // Економічні науки. – 2012, 5, с. 132,

6. Фінансовий менеджмент : [навч. посібн.] / [За ред. Г.Г. Кірейцева]. – К.: ЦУЛ, 2010. 6, с. 96.

References:

- 1.V. Andrienko C. The concept and structure of the financial statements in terms of harmonization of accounting / C. V. Andrienko / young science . - 2012. Number 9. 1, p. 139.
- 2 . Goals S. F. Accounting by international standards : examples and comments: A Practical Guide / S. F. Goals , VM Kostiuchenko . - K.: Libra, 2013. - 2 , p. 55.
3. Zagorodniy A. G. Accounting and Auditing: [terminological dictionary] / A. G. Zagorodniy, G. L. Voznyuk , G. A. Partyn . - Lviv: "Center of Europe ", 2011. 3, p. 164.
4. Papkovskaya P. Y. Accounting and auditing theory course [Textbook / PY Papkovskaya . - App. : ООО " Ynformpress ", 2011. 4, p. 76.
5. Starchenko N. M. Improved methods of accounting of employee benefits budget entities // Economics . - 2012, 5, p. 132
6. Financial Management: [teach. aids .] / [ed. GG Kireytsev]. - K.: TSUL , 2010. 6, p. 96.